

ПРОПОЗИЦІЇ РОБОЧОЇ ГРУПИ
Національної ради з питань розвитку науки і технологій
з питань підготовки пропозицій щодо змін до законодавства для
забезпечення реформи Національної академії наук та національних галузевих
академій наук

Робоча група відзначає, що основною метою реформи національних академій наук слід вважати підвищення ефективності функціонування мережі державних наукових установ в цілому. Разом з тим, така реформа позбавлена сенсу, якщо не супроводжуватиметься одночасним суттєвим підвищенням фінансування наукових досліджень і розробок. Кращі вчені України, і передусім талановита наукова молодь, повинні отримати достатню мотивацію для того, щоб продовжувати свою наукову роботу саме в Україні. Тому структурна реформа системи національних академій, шляхи якої запропоновані в цьому документі, повинна супроводжуватись одночасним кроком назустріч з боку держави, який би дозволив забезпечити кращим науковцям достойні умови життя і праці. Вже у 2020 році необхідно суттєво збільшити бюджетне фінансування науки в цілому, з тим щоб у 2021р. довести цей показник щонайменше до порогового значення 0.4% ВВП. Зволікання з таким кроком приведе до швидкого відтоку найактивніших, добре інтегрованих у світовий дослідницький простір вчених за кордон, і зведе нанівець всі можливі вигоди від проведення реформи.

РОЗДІЛ I: РЕФОРМА ГАЛУЗЕВИХ АКАДЕМІЙ

1. ЗМІНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА

Пропонується внести зміни до **Постанови КМУ від 26 липня 2018 р. № 589** «Деякі питання наукових установ (організацій, підприємств), що перебувають у віданні Національної академії наук, національних галузевих академій наук», а саме **доповнити її новим пунктом 9** такого змісту:

«9. Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади може ініціювати заходи з оптимізації діяльності державних наукових установ, організацій, підприємств, що перебувають у віданні національних галузевих академій наук (або у подвійному підпорядкуванні). З цією метою Кабінет Міністрів України може утворювати комісії з оптимізації діяльності відповідних академій наук (надалі – Комісії). Завданням Комісії є надання Кабінету Міністрів України, на основі комплексного аудиту наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності національної галузевої академії наук, рекомендацій щодо реструктуризації національних галузевих академій наук в цілому, а також зміни підпорядкування та/або реорганізації державних установ, організацій, підприємств (надалі – Установ), що перебувають у віданні відповідної академії наук, окремо по кожній Установі.

Рекомендацією Комісії щодо Установи може бути:

- передача Установи до відання Національної академії наук України (в тому числі з можливістю створення в рамках НАН наукового центру з фінансуванням за окремою бюджетною програмою); таке рішення може прийматися щодо Установ, що отримали категорії «А», «Б» за результатами державної атестації;

- передача Установи до сфери управління профільного центрального органу виконавчої влади (або встановлення подвійного підпорядкування);
- збереження Установи в структурі відповідної національної галузевої академії наук ;
- ліквідація Установи.

В останніх двох випадках Комісія розглядає також доцільність передачі до відання НАН України або до сфери управління профільних ЦОВВ окремих структурних підрозділів Установи.

Персональний склад Комісії формується за квотним принципом на основі пропозицій, наданих НАН України, профільними ЦОВВ, УкрІНТЕІ, та Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій, і затверджується Кабінетом Міністрів України. До складу Комісії входять:

- уповноважений представник НАН України;
- уповноважені представники профільних ЦОВВ (потенційних реципієнтів) – по одній особі від ЦОВВ;
- уповноважений представник відповідної галузевої національної академії (без права голосу, для надання інформації Комісії);
- експерти (в тому числі іноземні) – шість осіб;

Пропозиції щодо кандидатур експертів, з урахуванням профілю установ, подають УкрІНТЕІ (до 10 осіб) та Науковий комітет Національної ради з питань розвитку науки і технологій (до 10 осіб). Кабінет Міністрів України приймає рішення про вибір експертів з поданих кандидатур, три особи на підставі пропозицій УкрІНТЕІ і три особи на підставі пропозицій Наукового комітету, з урахуванням принципів об'єктивності експертизи: експерти не повинні мати будь-якої зацікавленості в результатах експертизи, мати будь-які зобов'язання, матеріальні чи нематеріальні інтереси, які, принаймні на погляд сторонньої особи, дають підстави до сумнівів у їхній здатності неупереджено провести експертизу; зокрема, жоден з експертів не повинен бути пов'язаний спільною діяльністю з жодною установою відповідної національної галузевої академії протягом останніх 5 років. Рекомендації Комісії ухвалюються простою більшістю від її складу; члени Комісії мають право заявити про свою окрему думку, яка долучається до рекомендацій Комісії. Організаційний супровід роботи комісій здійснює Міністерство освіти і науки, оплату праці експертів забезпечує Кабінет Міністрів України.

Комісія формує свої рекомендації на основі висновків експертів – членів Комісії, підготовлених на підставі:

- повних матеріалів державної атестації відповідної Установи;
- наданої Установою стратегії розвитку Установи на майбутні 5 років, де повинна бути визначена наукова, освітня, соціальна, економічна, культурна роль Установи, її місце серед інших/аналогічних наукових установ України та світу, сильні та слабкі сторони;
- інших матеріалів, які Установа або відповідна галузева національна академія зобов'язані надати на запит Комісії.

Строк роботи Комісії визначається Кабінетом Міністрів України, але не може перевищувати чотирьох місяців. По закінченню своєї роботи Комісія надає Кабінету Міністрів свої рекомендації у письмовій формі. Невід'ємною частиною рекомендацій Комісії є письмова згода потенційного реципієнта (НАН України або профільного

ЦОВВ) на передачу Установи до його відання (сфери управління), яка має містити обґрунтоване бачення реципієнта щодо стратегії подальшого розвитку Установи. Кабінет Міністрів України приймає відповідні рішення на основі рекомендацій Комісії.

В разі прийняття Кабінетом Міністрів рішення про передачу Установи (або її окремих структурних підрозділів) до відання НАН України або до сфери управління профільного ЦОВВ, відповідний бюджет додається до бюджету реципієнта.

В разі ліквідації Установи її бюджет додається до бюджету НАН України, а майно реалізується або передається на баланс інших державних установ відповідно до рішень ліквідаційної комісії (за виключенням бюджету та майна тих структурних підрозділів, щодо яких було прийняте рішення про передачу до відання НАН України або до сфери управління профільного ЦОВВ).

Всі кошти, отримані від реалізації майна Установ, що ліквідуються, надходять у спеціальний бюджетний фонд, з якого надалі фінансуються виключно інфраструктурні проекти НАН України або відповідної національної галузевої академії наук. *(Примітка: імплементація цієї норми потребує внесення відповідних змін до Бюджетного кодексу України.)*

В разі прийняття Кабінетом Міністрів рішення про реорганізацію Установи, до передачі її на баланс нового власника проводиться фінансовий та господарський аудит Установи.»

2. ДОДАТКОВІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

- 1) Основним завданням реформи національних академій наук слід вважати підвищення ефективності мережі державних наукових установ в цілому. Комісії в своїй роботі повинні враховувати не тільки категорії інститутів за результатами державної атестації, але і наявність цілісних комплексів досліджень і розробок.
- 2) Для створення надійної основи для прийняття рішень про реорганізацію Установам необхідно терміново підготувати дані про свою матеріальну базу, ключові результати наукової діяльності за останні 10 років (разом з інформацією про їхнє місце в світовому дослідницькому просторі), науковий потенціал Установи в цілому та її окремих підрозділів, з максимальним використанням міжнародно-визнаних і питомих (на 1 науковця) критеріїв, диференційованих за відповідними галузями науки та із врахуванням їх специфіки.
- 3) В той час як для реформи НАПрН можна створити одну Комісію, для реформи НАПН можна створити також одну Комісію, для реформи НААН доцільно, крім Комісії з реформування академії в цілому, створити окремі блоки експертів для аналізу кожного відділення НААН.
- 4) Для реформи НАМ створення окремої Комісії видається недоцільним з врахуванням того, що специфіка НАМ робить її малопривабливою для можливих реципієнтів (НАН, МОН, Міністерство культури), а в її віданні знаходиться лише два інститути, які самою НАМ запропоновано реорганізувати шляхом об'єднання. Для підвищення ефективності роботи НАМ видається доцільним визначити її діяльність як мистецько-наукову. НАМ запропоновано схему реформування, яка наведена у Додатку 1.
- 5) Питання реформи НАМН видається доцільним відтермінувати до визначення державою стратегії подальшої медичної реформи, а за цей час провести аудит діяльності установ НАМН з залученням іноземних експертів. Надані НАМН

пропозиції реформування у відповідності до ключових положень Наукового комітету з реформування науки наведені у Додатку 2.

- 6) Потенційними реципієнтами слід вважати
для НААН: Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, Міністерство енергетики та захисту довкілля України, НАН;
для НАПН: Міністерство освіти і науки, НАН;
для НАПрН: апарат Верховної Ради, Секретаріат КМУ, апарат Верховного Суду, Міністерство юстиції, НАН.
- 7) Незалежно від результатів прийнятих КМУ рішень щодо оптимізації діяльності відповідної академії наук, дійсні члени та члени-кореспонденти відповідної академії зберігають свій статус включно з довічними виплатами, а для самих академії доцільно зберегти статус самоврядної державної наукової організації.
- 8) Частина установ НААН може мати стратегічне значення для держави, тому відповідній Комісії слід розглянути доцільність виділення таких установ в окремий Аграрний Центр, з цільовим фінансуванням держави, з подвійним підпорядкуванням НАН/профільне міністерство
- 9) З огляду на важливу функцію науково-експертного забезпечення розробки нормативно-правових актів, відповідній Комісії слід розглянути доцільність інтеграції НАПрН та Інституту законодавства Верховної Ради в одну установу, завданням якої було б науково-експертне забезпечення діяльності уряду і Верховної Ради України.

При можливій інтеграції НАПрН та Інституту законодавства Верховної Ради України науково-методичне забезпечення діяльності Інституту та координацію наукових досліджень у галузі держави і права доцільно покласти на Національну академію правових наук України.

Відзначимо, що Постановою Президії Верховної Ради України №150/94-ПВ від 07.10.1994 р. при утворенні Інституту законодавства Верховної Ради України, як науково-дослідної та прикладної державної установи в структурі апарату Верховної Ради України, загальне керівництво діяльністю Інституту передбачено здійснювати Президією Верховної Ради України, а науково-методичне забезпечення діяльності Інституту та координація наукових досліджень у галузі держави і права покладались, зокрема, на Національну академію правових наук України.

РОЗДІЛ II - РЕФОРМА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК

Девіз реформи – «Відкритість Згори і Знизу»

1) Першим пріоритетним напрямом реформування Академії має бути **вдосконалення структури управління і прийняття рішень** всередині Академії, в тому числі

- розширення повноважень секцій та відділень НАН України в питаннях реалізації кадрової політики, визначенні пріоритетів досліджень;
- залучення до підготовки управлінських рішень Академії представників Уряду України, наукоємних виробничих об'єднань, закладів вищої освіти, видатних іноземних вчених;
- системне залучення представників наукових колективів до роботи керівних органів НАН на всіх рівнях.

З метою реалізації цього напрямку реформування, пропонується

А) доповнити **Статтю 17 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»** таким положенням:

«Обіймати керівні адміністративні посади у системі НАН України, починаючи з рівня заступника директора інституту і вище, можливо лише до досягнення 70-річного віку.»

Відзначаємо, що рішенням Конституційного суду України від 7 липня 2004 року N 14-рп/2004 визнане неконституційним обмеження, що граничний вік кандидата на посаду керівника вищого навчального закладу третього або четвертого рівня акредитації не може перевищувати шістьдесят п'ять років. З огляду на це, внесення згаданого вище доповнення може потребувати окремого звернення до Конституційного суду з наданням додаткових обґрунтувань. Обґрунтування можуть включати такі тези:

- виконання адміністративних обов'язків починаючи з рівня заступника директора інституту пов'язано з підвищеною напруженістю праці; водночас, до їхніх обов'язків входить прийняття специфічних рішень у науковій сфері, що вимагають постійного підтримання високого наукового рівня; таким чином, встановлення вікового обмеження обумовлене завданнями і функціями таких керівників, особливим характером їхньої діяльності;
- пропонуване граничне вікове обмеження майже на 10 років перевищує чинний поріг досягнення пенсійного віку, і майже збігається з середньою тривалістю життя в Україні.

Б) внести зміни до Статуту НАН України відповідно до основних положень, наведених нижче.

Робоча група відзначає, що оптимальним шляхом з точки зору авторитету НАН було б **забезпечення самостійного прийняття НАН таких змін (на противагу прямому внесенню відповідних за змістом змін до Статті 17 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»)**. А саме, робоча група рекомендує:

- **в грудні 2019**, після оприлюднення цих рекомендацій, розпочати публічне обговорення в наукових колективах НАН пропонувань в цьому документі змін до положень Статуту; остаточні формулювання нового Статуту виробити на основі результатів такого обговорення;
- **в лютому 2020** обрати делегатів до Загальних зборів, і залучити їх до роботи відділень НАН;

- **в квітні 2020** провести чергові Загальні збори, де здійснити вибори Президії НАН і прийняти рішення про проведення позачергових Загальних зборів в кінці червня 2020;
- прийняти новий Статут на позачергових Загальних зборах **в кінці червня 2020**.

Основні положення рекомендованих змін до Статуту НАН:

1. Створити Науково-технічну раду НАН України, яка складається з Координаційної ради і Міжнародної дорадчої ради. Науково-технічна рада не бере участі в безпосередньому управлінні поточною діяльністю НАН.

З метою виконання своїх завдань Науково-технічна рада надає Президії НАН рекомендації, які є обов'язковими для розгляду. У випадку відхилення Президією НАН України таких рекомендацій відповідне питання підлягає обговоренню на спільному засіданні Президії НАН України та Науково-технічної ради НАН України і в разі недосягнення консенсусу виноситься на найближче за часом засідання Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

2. Завданням Координаційної ради є залучення установ Академії до вирішення актуальних науково-технічних проблем економіки і соціальних проблем, сприяння впровадженню наукових розробок установ Академії, розширення співпраці між науковими установами НАН України і виробничими підприємствами всіх форм власності, формування відповідних науково-технічних програм, в тому числі на принципах співфінансування.

Персональний склад Координаційної ради визначається Президією НАН на основі пропозицій відділень та секцій НАН, і затверджується Кабінетом Міністрів України. До складу Координаційної ради входять:

- *представники міністерств фінансів, освіти і науки, розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, енергетики та екології, оборони, цифрової трансформації – згідно пропозицій відповідних ЦОВВ;*
- *представники комітетів Верховної ради України з питань освіти, науки та інновацій, економічного розвитку – згідно пропозицій голів відповідних комітетів;*
- *представники керівництва провідних науково-виробничих підприємств, корпорацій, спілок, приватних компаній – за пропозиціями керівників відповідних організацій;*
- *представники провідних дослідницьких закладів вищої освіти – за пропозиціями керівників відповідних закладів.*

3. Завданням Міжнародної дорадчої ради є сприяння міжнародному співробітництву Академії, залученню іноземних партнерів до науково-технічних програм, що виконуються в Україні, імплементації в діяльності Академії кращих світових практик.

Персональний склад Міжнародної дорадчої ради затверджується Президією НАН за погодженням з Науковими радами секцій НАН.

До складу Міжнародної дорадчої ради входять :

- *іноземні представники Наглядових рад наукових установ НАН;*
- *видатні іноземні вчені, представники закордонних наукоємних підприємств, інші іноземні експерти*

Пропозиції щодо кандидатур до складу Міжнародної дорадчої ради можуть надаватися членами Президії НАН, делегатами Загальних зборів НАН, Ідентифікаційним комітетом України з питань науки, іноземними науковими установами та організаціями.

4. За результатами виборів Загальними зборами до складу Президії НАН України входять: президент, віце-президенти, головний учений секретар, академіки- секретарі відділень, керівники регіональних центрів НАН України та МОН України, інші члени Президії НАН України. Іншим членом Президії НАН України може бути обрана особа, що має науковий ступінь доктора наук, працює за основним місцем роботи в науковій установі НАН, і є представником наукової громадськості як член відділення, Наукової ради секції, Наглядової ради, вченої ради наукової установи НАН, іншого об'єднання вчених. Всі члени Президії НАН мають обиратися таємним голосуванням Загальними зборами на рівних умовах.

Рішенням Президії можуть також призначатися виконуючі обов'язки члена Президії НАН, в тому числі з представників органів державної влади, наукової громадськості та провідних університетів (за згодою), які на засіданнях Президії НАН мають право дорадчого голосу.

5. До складу відділень НАН України входять у рівній кількості

- дійсні члени (академіки) та члени-кореспонденти НАН, що належать до відповідного відділення;*
- делегати від наукових колективів установ відділення.*

Делегати від наукових колективів установ відділення обираються з числа представників наукової спільноти, делегованих для участі в Загальних зборах НАН, беруть участь у загальних зборах відділення як повноправні учасники з правом ухвального голосу з усіх питань (крім виборів кандидатів у члени академії), в тому числі мають право обирати і бути обраними до Бюро відділення.

6. При секціях НАН України створюються Наукові ради, до повноважень яких належить сприяння розвитку і координації міждисциплінарних досліджень, формування відповідних програм та заслуховування звітів про результати їх виконання, координація діяльності відділень НАН України з інтеграції НАН України до Європейського дослідницького простору. До складу рад секцій НАН входять провідні українські та іноземні вчені за пропозиціями відділень НАН.

7. При наукових установах НАН України створюються Наглядові ради, до повноважень яких належить:

участь у попередньому відборі кандидатур на посаду керівника установи і надання відповідних рекомендацій трудовому колективу установи;

погодження стратегії розвитку установи, яка розробляється вченою радою і дирекцією установи;

формування дорадчих пропозицій щодо діяльності установи, які є обов'язковими для розгляду за суттю та прийняття рішень вченою радою і дирекцією установи.

Персональний склад Наглядової ради наукової установи обирається Президією НАН з кандидатур, які пропонують вчена рада установи та Наукова рада

відповідного відділення НАН. До складу Наглядової ради наукової установи входять провідні українські та іноземні вчені.

Члени Наглядової ради установи не можуть бути її працівниками. Не менше 50 відсотків Наглядової ради установи повинні складати особи, що не є працівниками наукових установ НАН України, і не менше 30 відсотків Наглядової ради установи повинні складати іноземні вчені.

Основною формою роботи Наглядової ради наукової установи є засідання, які проводяться за потреби, але не рідше одного разу на рік. Члени Наглядової ради наукової установи можуть брати участь у засіданнях дистанційно із застосуванням електронних засобів комунікацій.

8. Для періодичного оцінювання ефективності діяльності наукових установ НАН України (у тому числі оцінки рівня наукових досліджень, кадрового, інформаційного фінансового та матеріально-технічного забезпечення) при Президії НАН діє Офіс оцінювання діяльності установ НАН України. Працівники Офісу оцінювання призначаються на посади рішенням Президії на конкурсній основі, а їх звільнення (за винятком звільнення за власним бажанням) здійснюється за погодженням з Міжнародною дорадчою радою.

2) Іншим пріоритетним напрямом реформування Академії має бути оптимізація мережі наукових установ та організацій на основі підсумків внутрішнього оцінювання та результатів державної атестації;

З метою реалізації цього напрямку реформування, робоча група **рекомендує:**

Президії НАН:

- здійснити перегляд мережі відділень НАН України з метою скорочення їх кількості, керуючись спорідненістю установ за базовими науковими напрямками;
- здійснити оптимізацію мережі наукових установ та організацій шляхом
  - об'єднання близьких за профілем установ та створення на їхній основі наукових комплексів, об'єднання наукових установ та організацій дослідно-виробничої бази та створення науково-технологічних комплексів, науково-інноваційних структур;
  - створення гнучких крос-інститутських форм дослідницьких інфраструктур для можливості мобільного реагування на наукові виклики і координації досліджень, зокрема національних наукових центрів, державних ключових лабораторій, дослідницьких мереж, центрів колективного користування обладнанням;
  - переходу до наукових груп як основних структурних одиниць, з метою більшої гнучкості у формуванні тематики досліджень і участі в крос-інститутських інфраструктурах.
- розробити політику відкритого доступу стосовно даних досліджень, що фінансуються державним бюджетом, з метою підвищення якості досліджень, уникнення їх дублювання, боротьби з науковим шахрайством, сприяння інноваціям.

- зокрема, для забезпечення ефективної участі інститутів НАН у програмі Horizon Еуропа необхідно до 2021 року реалізувати рекомендації Єврокомісії щодо відкритого доступу до даних досліджень за такими напрямками
  - відкритий доступ до наукової інформації;
  - створення інфраструктури для відкритої науки;
  - розробка стимулів та винагород за відкриття даних
  - організація широкого діалогу між зацікавленими сторонами щодо відкритої науки на національному та міжнародному рівнях.

Кабінету Міністрів України:

- **внести зміни до Постанови КМУ від 26 липня 2018 р. № 589** «Деякі питання наукових установ (організацій, підприємств), що перебувають у віданні Національної академії наук, національних галузевих академій наук», а саме доповнити її новим пунктом 10 такого змісту:

«У віданні Національної академії наук України на постійній основі можуть перебувати лише такі наукові установи, які за результатами внутрішнього оцінювання віднесено до категорій «А» чи «Б», а за результатами державної атестації віднесено до класифікаційних груп I або II, за винятком установ/підрозділів спеціального призначення типу музеїв, ботанічних садів, дендрологічних парків, заповідників тощо, які слугують дослідними полігонами.

Установи НАН України, які за результатами внутрішнього оцінювання віднесено до категорій «В» чи «Г», або за результатами державної атестації віднесено до класифікаційних груп III або IV, в разі відсутності змін протягом строку атестації (два роки для групи III, один рік для групи IV), мають бути реорганізовані або ліквідовані.»

- доручити робочій групі Національної ради з питань розвитку науки і технологій, що готує пропозиції щодо стратегії розвитку державної дослідницької інфраструктури, напрацювати пропозиції щодо нормативно-правових актів, необхідних для впровадження гнучких крос-інститутських форм дослідницьких інфраструктур (національних наукових центрів, державних ключових лабораторій, дослідницьких мереж, центрів колективного користування обладнанням);
- 3) **Кабінету Міністрів України** в рамках реформи НАН рекомендується розробити і прийняти **Закон про свободу науки** за аналогом Німеччини (Wissenschaftsfreiheitsgesetz), суттю якого є надання бюджетної свободи в обмін за більшу відповідальність НАН перед державою за розвиток науки та інновацій та забезпечення її конкурентоспроможності на світовому ринку.

Закон про свободу науки включає:

- перехід до глобального бюджету, тобто фінансування йде щорічно в рамках бюджетних планів, але використання бюджету може відбуватися не рівномірно протягом року в залежності від потреби, а залишки можуть вільно переноситися на наступний рік;
- вільне використання зовнішніх джерел доходів на оплату праці в незалежності від встановлених тарифів (**відхід від тарифної сітки**);
- самостійне визначення участі у міжнародних дослідницьких структурах.

Пропозиції Національної Академії Мистецтв України (НАМУ) щодо реформування академії та підвідомчих наукових установ

Особливості функціонування Національної академії мистецтв України були закладені під час її заснування Указом Президента України від 04.12.1996 № 1209/96 як «вищої творчо-наукової установи в галузі мистецтва» (стаття 1 Указу).

Відповідно до Указу розроблено перший Статут Академії, схвалений Загальними зборами засновників та затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 15 червня 2000 р. № 977. Статут передбачав особливості функціонування і насамперед неподільна та взаємозалежна єдність наукової і творчої складових, що доповнюють одна одну.

Під час роботи над проектом нового Закону «Про наукову і науково-технічну діяльність» провідні вчені та видатні митці з числа членів Академії вносили розробникам законопроекту пропозиції врахувати особливості функціонування НАМ України, як науково-творчої установи, виписавши їх в окремій статті або її частині. На жаль, пропозиції не були взяті до уваги, посилаючись на частину 2 статті 18 проекту Закону, якою передбачена можливість врахування в Статуті специфіки діяльності.

Саме на цій основі був розроблений новий Статут Національної академії мистецтв України (національної галузевої академії наук), затверджений Загальними зборами НАМ України від 24 березня 2016 року, погоджений з МОН, Мінкультури та зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27.07.2016 за № 2330/5.

НАМ України вважає, що може статися непоправна помилка, якщо на державному рівні буде прийнято рішення про ліквідацію НАМ України як державної самоврядної мистецько-наукової установи. На цей час більше ніж у 100 країнах світу діють подібні мистецько-наукові Академії.

Разом з тим, поділяючи рішення Національної ради з питань розвитку науки і технологій від 05.11.2019 р. (протокол № 3) щодо реформування наукової сфери заради підвищення ефективності її діяльності (інноваційні підходи розвитку, євроінтеграційна спрямованість, раціональне використання бюджетних коштів) НАМ України пропонує здійснити:

1. Законодавче врегулювання особливостей функціонування НАМ України як державної мистецько-наукової установи.

Необхідно законодавчо визначити особливості функціонування НАМ України за аналогією визначення Законом України «Про освіту» особливостей функціонування системи мистецької освіти, а саме додати наступні положення до статей 1 і 18 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»:

«наукова (науково-дослідна, науково-технологічна, науково-технічна, науково-практична, мистецько-наукова) установа (далі - наукова установа) - юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, утворена в установленому законодавством порядку, для якої наукова та (або) науково-технічна, мистецько-наукова діяльність є основною;»

«мистецько-наукова спрямованість наукової та науково-педагогічної діяльності – наукова та педагогічна діяльність в університетах, академіях, інститутах, закладах післядипломної освіти і наукових установах мистецького профілю, що пов'язана з науковою та (або) мистецько-науковою діяльністю;»

«Особливості функціонування Національної академії мистецтв України.»

Національна академія мистецтв України, а також наукові установи, що перебувають у її віданні, є мистецько-науковими установами, функціонування яких здійснюється на засадах неподільної єдності наукової і мистецької складових, що доповнюють одна одну. Особливості функціонування мистецько-наукових установ регулюються власними статутами у межах норм цього закону.»

2. Реформування НАМ України (оптимізація структури і штатної чисельності апарату президії) з врахуванням процесів інноваційного розвитку та євроінтеграції.

Мета реформи – досягти підвищення ефективності діяльності НАМ України через удосконалення стратегічного планування мистецько-наукової діяльності НАМ України та підвідомчих наукових установ з визначенням системних підходів, передбачених цільовими програмами розвитку сучасної мистецької науки і практики як моделі інноваційного розвитку та євроінтеграції, а також за рахунок оптимізації структури і штатної чисельності. Через проведення структурних змін можливо скоротити штатну чисельність апарату президії приблизно на 50 відсотків.

3. Реформування підвідомчих наукових установ. Зміна структури і штатної чисельності.

Оптимізації структури і штатної чисельності підвідомчих наукових установ можна досягти шляхом реорганізації (об'єднання) Інституту проблем сучасного мистецтва та Інституту культурології в єдину мистецько-наукову установу, що здійснює фундаментальні і прикладні дослідження та прикладні мистецькі практики. Такий підхід дозволить підвищити ефективність наукової роботи установи, отримати значний економічний ефект (вивільнення до 30 відсотків штатної чисельності).

Пропозиції Національної академії медичних наук (НАМНУ) щодо організаційної реформи академії

Структура НАМНУ зазнає змін відповідно рекомендаціям Наукового комітету. За напрямками науково-клінічних досліджень НАМНУ відповідає National Institutes of Health, за фінансуванням – є меншим у 250 разів. До складу НАМНУ вже входять 2 Національних наукових центри, 4 Національні інститути та 30 менших установ. Для перетворення за аналогом National Institutes of Health, необхідним є розширення підтримки існуючих національних установ та створення нових шляхом приєднання, укрупнення та перепрофілізації малопотужних, із створенням в складі НАМН національних наукових лабораторій та центрів.

Установи НАМНУ концентруються на проведенні наукових та клінічних досліджень» найвищого рівня. У складі наукових установ НАМНУ функціонують науково-лікувальні підрозділи, ліжковий фонд яких у 2018 році становив 7108 ліжок, в т.ч. 1000 - для дітей (з них 65 - для новонароджених). Поєднання у єдиному комплексі з наукових та клінічних підрозділів дозволило забезпечувати надання високоспеціалізованої високотехнологічної медичної допомоги та реабілітації у 2018 році понад 820 тис. хворих, проведення 86826 оперативних втручань. Серед пролікованих хворих 60% відноситься до вищих категорій складності. Принциповою відмінністю та перевагою лікувально-діагностичних підрозділів (клінік, поліклінічних підрозділів) наукових установ НАМН України від закладів системи охорони здоров'я є інтегрована наукова, лікувальна та навчальна спрямованість, Результати лікування є кращими, ніж у медичних установах іншого підпорядкування та відповідають світовому рівню.

У відповідності з Стратегією реформування та розвитку Національної академії медичних наук України на період до 2022 року заплановано створення умов розвитку охорони здоров'я шляхом розробки, організованого та планомірного впровадження передових досягнень медичної науки. Прикладом своєчасного реагування на виклики сучасності є реагування та мобілізація ресурсів НАМНУ у зв'язку з військовими діями на сході країни.

Система управління НАМНУ відповідає принципу cost-benefit (для прикладу: щорічні витрати на управління становлять 0,6-0,7% від загального фінансування НАМНУ).

Враховуючи наявність в складі НАМНУ висококваліфікованих науковців, пропонуємо розширити практику використання їх в якості державних експертів за аналогом National Academy of Sciences and Engineering та National Academy of Medical Sciences США.